

ЦЪРКВИ В ОБЩИНА ПРОВАДИЯ

Община Провадия включва 25 селища. Днес на нейната територия има 18 действащи храма.

Блъсково

Църквата “Св. Троица” е строена през 1864–1865 г. ВПМ я води като действаща от 1870 г.

Бозвелийско

Строежът на църквата “Св. Арх. Михаил” е завършен през 1934 г. Тя е правена с дарения от населението. Храмът е осветен на 20.XI.1938 г. от Варненско-преславския митрополит Йосиф и пловдивския митрополит Кирил (бъдещ патриарх). Заради заслугите си, отец Христо е издигнат в сан протойерей. През 2004 г. църквата “Св. Арх. Михаил” е обновена чрез дарения. Освещаването се извършва от Варненско-Преславския митрополит Кирил на храмовия празник – Архангеловден.

Бързица

По време на Балканските войни в местността Аязмото е построен параклис. Той съществува и днес.

През 30-те години, с дарения на населението е издигната църквата “Св. Петка”. Тя е осветена през 1936 г. Заслуги за строежа има енорийския свещеник Христо от Бозвелийско;

Венчан

През 1876 г. тук има 42 български къщи с 50 семейства. От това време не разполагаме с данни за църковна сграда, което е нелогично. Днешната църква “Св. Йоан Рилски” от 1904 г. Краеведът Господин Желев отбелязва, че църквата в селото е построена/осветена през 1906 г.

Градинарово

Стар храм има до старите гробища. Строежът на църквата “Св. Арх. Михаил” започва през 1865 и завършва през 1866 г. 1871 г. Вероятно освещаването е извършено през 1871 г. Около 1896 г. е издигната камбанария, която е на няколко метра встрани от храма. По сериозни ремонти са правени през 1888, 1932 и 2000 г. Предверието е построено през 1960 г.

Добриня

Тук през Късното средновековие има две църкви – “Св. Теодор” и “Пресвета Богородица”. Проф. Иречек ги определя като “съвършено подобни”. Според Ара Маргос по план и градеж те спадат към така наречения “арбанашки тип” църкви. В края на XIX век втората е в руини.

Храмът “Св. Теодор” е строен през XVI или XVII век от албанци, живеещи по това време в Джиздар кьой. Като се основава на някои елементи от плана и, арх. Явор Банков пише, че църквата е дубровнишка. “Св. Теодор” е изоставена в първите години на XX век. Ремонтни работи в нея са правени малко след Освобождението и през 1978–1979 г. През 2005 г. по проект, финансиран от министерския съвет е направена нова ограда, укрепен е и свода на църквата.

На 15.VIII.1905 г. е основан комитет, който да съгради нова църква в Добриня. Тя е издигната на мястото на старата – “Пресвета Богородица”. Завършена е през 1906 г. и е наречена “Рождество на Пресвета Богородица”.

Житница

Строежът на църквата “Св. вмчк Димитър” започва през 1865 и е завършен през 1867 г.

Комарево

От 1859 г. една от стаите в къщата на чорбаджи Димитър Кроснев е приспособена за черква. През 70-те години на XIX век в селото има 70 български къщи с 85 семейства. През 1870 г. те построяват църква, която наричат “Св. Атанасий”.

В кондиката на църковното настоятелство е записано, че на 20.X.1938 г. е взето решение за строеж на нов храм в селото. Изработен е план, дело на варненския архитект Н. Хорозов. Събират се средства от населението на Комарево, Храброво и Чайка. Проектът обаче не се реализира.

Кривня

Около 1840 г. в селото е построена малка църква, вкопана в земята и оградена с висок плет, за да не се вижда. Днешната църква – “Св. Троица” е издигната през 1872 г. Формиран е инициативен комитет за ремонт.

Манастир

Местните хора твърдят, че църквата “Св. Петка” е завършена през 1885 г. През 1934 г. е издигната камбанария. В двора на църквата има каменен кръст с изображение на елен.

Неново

Църквата “Св. Възнесение” е от 1924 г. През 2005 г. е направен ремонт.

Овчага

Няма църква. В центъра на селото, пред кметството, върху метална конструкция е монтирана камбана.

Петров дол

Строежът на църквата “Св. вмчк Георги” започва през 1858 г. Тя е завършена през 1860 г. Същата година е осветена от варненския митрополит Порфирий.

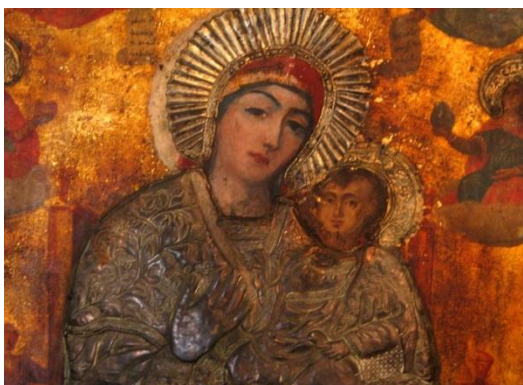
Равна

В манастира край жп спирка Равна (IX–XI век) има църква “Св. Богородица”. Според Павел Георгиев тя е осветена на 23.IV.897 г.

Първата новобългарска църква в селото е строена около 1848 г.

Първото писмено известие за нея е от 1852 г. Проф. Николай Жечев

твърди, че в предните векове в това чисто българско село несъмнено има църква. Храмът “Св. Марина” е от 1929 г. Хора от селото споделят, че строежът му е завършена окончателно през следващата година.

Славейково

Инициативата за строеж на църквата в това село е от 1943 г. и е на енорийския свещеник в Градинарово Янко Атанасов Орманов (1902–1986). Храмът “Св. Петка” е издигнат в Горно Славейково и е завършен през 1948 г. Поддържана е, ремонтира се периодично. Клисар е Ради Костов от Горно Славейково.

Снежина

Църквата “Св. Троица” е от 1872–1873 г. Тя е строена с дарения на българското население, което по това време обитава 45-55 къщи със 70-76 семейства. Мястото за храма е предоставено от Кючук Миню.

Чайка

В края на XIX век край Аязмото българите построяват параклис. Той съществува до 1959 г.

Строежът на църквата “Св. Троица” започва на 15.V.1932 г. Заслуги за това има отец Христо, който е енорийски свещеник в Кадъ къой (Бозвелийско). Строи я предприемач от Дряново. Градежът е завършен през септември 1933 г. Храмът е осветен на 29.XI.1933 г. от

Църквата “Св. Троица” е завършена през 1938 г. Заслуги за строежа и има енорийския свещеник Христо от село Бозвелийско.

Черковна

Твърди се, че в това чисто българско село най-напред в Сърта се извършва църковна дейност. От там произлиза и името му. В началото на XIX век хората се черкуват под един дъб в двора на Ексар Вълчо а по-късно – в един коптор. Първата църква в селото е построена в периода 1838 – март 1841 г.

Строежът на днешната църква “Св. Възнесение” започва през 1875 г. Той се извършва с дарения на населението. Храмът е завършен през следващата – 1876 г.

Черноок

Първите български заселници идват през 80-те години на XIX век. В първите десетилетия след Освобождението черковните ритуали в Кара къосе се извършват в къщата на Димо Радев. През 1929 г. част от старото училище е преустроено в малка църква. През 1943 г. е построена нова малка църква. Тези данни са записани в летописна книга, съхранена в читалището на селото. Започнат е строеж на нова църква.

Провадия

На средновековната крепост Проват-Овеч има останки от три църкви. Специалистите ги датират от периода XIII–XIV век. Най-толяма е Митрополитската църква. Тя се намира в северната част на Калето. Вдълбана е в скалния масив. Другите две църкви са по-малки. Те са разположени северно и източно от цитаделата.

По време на османското владичество църкви в Провадия имат православните християни, дубровничаните и арменците. Къде е била българската църква в началото на робството, засега е трудно да се каже. Никифор Ганев счита, че тя е била бившата Чобан джамия, която впоследствие е преустроена в мюсюлмански храм. Не е изяснено къде е била дубровнишката католическа църква “Св. Дева Мария” (XVI–XVII век). През 1639 г. православната и католическата църкви в Провадия са съборени. Това става след като християните не могат да изплатят искания от османските власти откуп. По-късно храмовете са възстановени. От пътепис на Евлия Челеби става ясно, че през 1651 г. те функционират отново.

Арменската църква “Св. Степанос” (XVII–XIX век) се е намирала в двора северно от Ламбовата къща. Тя е изоставена след Руско–османската война (1828–1829), когато арменците се изселват. Днес може да се види олтара и, вкопан в скален блок.

Почти на същото място през 1842–1843 г. е построена първата новобългарска църква в Провадия – “Св. Никола”. Осветена е през 1844 г. Тя функционира активно осем десетилетия. Съборена е през 1955 г. Иконостасът и е запазен до наши дни. През 1980 г. храмът “Св. Никола е реставриран, но не се ползва за религиозни цели.

Строежът на новата църква “Св. Благовещение” започва през 1911 г. Главен двигател за нейното изграждане е свещеник Иван Моллов. Тя е построена от провадийски майстор Продан Николов. Иконостасът и е изработен от художника-резбар Досю Вуйчев от Габрово. Храмът отваря врати през 1923 г.